

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פו.

פ"ו. עין משפט נר מצוה

עין משפט
נר מצוה

ח א מ"י פ"ב מהלכות
טומאת זרעית הל' ו
סמג עשין לדל:
ב ב מ"י ע"ש הלכה ט:

מוסף רש"י

אם בהרת קדמה לשער
לבן טמא. דהכל חביב
קרא שער לבן צהרת
(כחובות ע"ה) דשער לבן
מסימני טומאה וכגון
שקדמתו צהרת, דחביב
והנה נהפך לבן צהרת (וזה
י"ט). ספק. אם זה קדם אם
זה קדם (סנהדרין פ"ג).
אנפקא. וזה רביעית וכן
ע"ש הכלי (גיטין ס"ט).

א) ג"א דחמא. ב) פסקיה
ק"י. ג) מיר קה: כמובת
עה: סנהדרין פ"ג: מה י"ע.
נגעים פ"ד מ"א, ד) גיטין
ט: צ"ב נח: ה) ע"ד
לדף פה: ו) ע"ז ה"א.
ז) וסדר נקבן על הסדר
פ"ג ע"ד. ח) פנחומא
פרשה בשלח, ט) ג"ס זה
ג"ס המוס' ד"ה אוקמינהו
שייסיס לעיל, י) ע"ג.

תורה אור השלם

1 עד אבוא אל מקדשי
אל אביה לאחריהם:
תהלים עג ז'

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה דקא מטבול
וכי' גיטין. י"ב עמ"ש
(רשב"ם) צ"ב דף ק"ז
ע"ב (מהדורא): ב) שם
ד"ה אנפקא. י"ב צ"ב דף
נ"ח ע"ב: ג) תוס' ד"ה
ולוקמינהו בהרי הודי
לפני המיכה:

ה"ג חכים איסקרי רבי לא חסרי: א) ספרא דאדם הראשון. שהראהו
הקצ"ה ב) דור דור וספריו דור דור ודורשו דור דור ומכמו: רבי
ורבי נתן סוף המשנה. כל זה כמוז לשם: סוף המשנה. סוף תנאים.
עד ימיהן אמרו איש את דבריו צבית המדרש והיו תלמידים גורסים

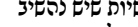
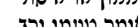
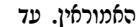
שמועה שמועה לצדה ולא היו
מסכתות סדורות וסדר וקצב על
הסדר והם כללו האמור בדורות
שלפניהם וסדרו את המסכתות
ואחריהם לא יוספו אלא מעט:
סוף הוראה. סוף כל האמוראין. עד
ימיהם לא היתה גמרא על הסדר
אלא כשהיתה שאלה נשאלת בטעם
המשנה צבית המדרש או שאלה על
מעשה המאורע צבין ממנו או איסור
והיתר כל אחד ואחד אומר טעמו ורז
אשי ורבינא סדרו שמועות אמוראין
שלפניהם וקצבו על סדר המסכתות
כל אחד ואחד אלל המשנה הראויה
והשנויה לה והקשו קושיות שיש להשיב
ופירוקים שראוים לתרץ הם
והאמוראים שעממה וקצבו הכל
צבג' כגון אימיצה מייבי ורמינהי
איבעיא לכו והמיראים שעליהן מה
שעירו אותן שלפניהן ואתן שאמרו
לפניהם הקושיות והמירואין שעליהם
לא קבעום צבג' על סדר המסכתות
והמשנה שסידר רבי וצאו רב אשי
ורבינא וקבעום: וסימנך עד אבוא
אל מקדשי אל. מקדשי סימנא דרב
אשי. אבינה סימנא דרבינא. לאחריהם
סימן סוף הוראה: רבה בר נחמני.
בר פלוגמיה דרב יוסף: אגב שמדא
נח נפשיה. מחמת אימת מלכות מת:
דקא מטבול וכו'. שנקצבין אליו
ב) צבין ותשרי לשמוע דרשות של
פסח ושל חגים וכשמקשין שלוחי
המלך לגבות המס גולגולת של כל
חדש וחדש אינם נמלאים צבמיהם:
פריסקא. שליח: איקלע פריסקא.
ללון צלותו פונדק שהיה רבה נחבא
בו: אשקיה סרין כסי ודליוה למכא.
ושדים הממונים על הזוגות מוזקין
את השותה זוגות וצני הצית לא
נתכוונו לכך: אמרו לו. בני הפונדק
לרבה מאי נעביד: נגודי מנגדי לי.
ואם ייסרוני ציסורים אגלה: וערקיה
לצבא. סגר הדלת: פרק אשיסא.
נפלה החומה: אגירדא דיקלא.
על גזע דקל קאון: אם צהרס קדמה
לשער לבן טמא. דשער לבן שפרח
בו הוא סימן לטומאה כדכתיב (ויקרא
ט) והנה נהפך שער לבן צהרת:
טבור. לפי מה שכתוב צתורה:
גודא. גדות של פרשים שמחפשיין
אחריו: צפומדיסא. והוא ראש
ישיבה צה: מטללי. עושין אל
צכנפיהן: דלי זעפא. גצה רוח
סערה: אם דרבה. אתה אהבו של
רבה: רבי שמעון בן הלפתא כו'.
משום דאירי צרישא דאגדתא
צבעלי צשר נקט לה: כרין
דנרד. אגרות של נרד והוא עשוי
כציולין: למרי דיכי. לצעלו של
מעשה על דבריו לסותרו דקמני

(נעיל) ואיתסבי. והא דמוינהו לעיניה דהו מחרכן לפי שעדיין
היה ניכר אי נמי לאחר זמן סיפר לו כך:
אוקמינהו א) לפני התיבה. שלשתן כדריש במדרש ב) דצתענית
כצור יורדין לפני המיכה שלשה כדכתיב (שמות י)
וידי משה צבדים ואהרן וחור וגו':
ב) אחתינהו רבי חייא ובניו.
ואע"ג דמני צמגילה

(דף כד: ושם ד"ה בשלמה) אין מורדין
לפני המיכה לא מאנשי חיפא ולא
מאנשי צית שאן שקורין לאלפין עיינין
ולעיינין אלפין ור' חייא לא היה יכול
לומר וחכמי כלאמר התם ה"מ היכא
דאפשר צאמר הכא לא הוה אפשר
צאמר: רבי שמעון בן הלפתא
בע"ז בשר הוה. משום ר' אלעזר צרי
שמעון דהוה צעל צשר נקט נמי
האי עובדא ומה שהמנין עד כאן
לפי שכל דבר צבוק לצביו עד כאן:
דאי אמר דהו קדימו ואייתי צבו
אמרו ציה צא. פי' אי אמר
קדימו להשכים מעלות השחר דאיימי
לכו ריפתא ונפקא ולא תצטלו
ממלאכתכם אמרי ליה לא אלא צהנן
החמה נאלל ואח"כ נעשה מלאכתנו
ואית ספרים דגרסי דאי אמרי לכו
קדימו ואתי צתריכו אמרי ליה לא
וה"פ פועלין היה להם לאכול ריפתא
או אנפקא צביתו של צעה"צ קודם
שיעשו מלאכה ואם אמר להם אל
תצטלו אלא לכו עמה צשדה כל
זמן שאין המאכל מוזמן ושם אציה
לכס ריפתא ונפקא אמרי ליה לא
אלא עמה נאלל צבית וכן לגירסא
ראשונה יש לפרש כן:
נראין

במתיבתא דרקייעא א) אם ב) בהרת קודמת לשער לבן טמא ואם שער לבן קודם
לבהרת טהור ספק הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקייעא אמרי בטמא
ואמרי מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים
אני יחיד באהלות שדרו שליחא בתריה לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה
מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה אדהכי נשב זיקא ואויש ביני קני סבר
גוגדא דפרשי הוה אמר תינח נפשיה דההוא גברא ולא ימסר בידא דמלכותא
כי הוה קא ינחא נפשיה אמר טהור טהור יצאת בת קול ואמרה אשריך רבה בר
נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמתך בטהור נפל פתקא מרקייעא בפומבדיתא
רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה נפקו אביי ורבה וכולהו רבנן
לאיעסוקי ביה לא הוו ידעי דוכתיה אזלו לאגמא חזו צפרי דמטללי וקיימי
אמרי שמע מינה התם הוא ספדוהו תלתא יומי ותלתא לילותא נפל פתקא כל
הפורש יהא בנידוי ספדוהו שבעה יומי נפל פתקא לכו לביתכם לשלום ההוא
יומא דנח נפשיה דלייה זעפא ודרי לההוא טייעא כי רכיב גמלא מהאי גיסא
דנהר פפא ושדייה בהך גיסא אמר מאי האי אמרי ליה נח נפשיה דרבה
בר נחמני אמר לפניו רבוננו של עולם כולי עלמא דידך הוא ורבה בר נחמני
דיך את דרבה ורבה דידך אמאי קא מחרבת ליה לעלמא נח זעפא רבי
שמעון בן הלפתא בעל בשר הוה יומא חד הוה חמימא ליה ההוה סליק
ויתיב אשינא דטורא אמר לה לברתיה בתי הניפי עלי במניפא ואני
אתן לך ככרין דנרד אדהכי נשבא זיקא אמר כמה ככרין דנרד למרי
דיכי: הכל כמנהג המדינה וכו': הכל לאתויי מאי לאתויי באתרא דנהיגי
מכרך ריפתא ומשתה א) אנפקא דאי אמר להו קדימו ואייתי לכו אמרו
לו לא כל כמיןך: מעשה ברבן יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא
ושבור וכו': מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם פסק להן מזוגות
ריבה

רוח זה: א) אנפקא. כלי מחזיק רביעית: מעשה לפסוק. וכי דרך בני אדם להציב
צרישא הכל כמנהג המדינה ותנא מעשה אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה כו':
ריבה

1 ויהי להם שלמה ליום אחד שלשים בר סלת וששים בר קמח: עשרה בקר פראים ועשרים בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויתמור וברברים אבוסים: מלכים א ה ב ג

2 ואל תבקרו רץ אברהם ויחן בן בקר רץ וטוב ויחן אל הצער וימרה לעשות אתו:

נראין באובלין ושותין. ובסדר אליהו רבה קמתי לא כמותו שאומר נראין כאלולין ושותין אלא אוכלין ושותין ממש מפני כבודו של אברהם ופליגא אדריכא: **הזייה להקב"ה דקאי אבבא.** והיינו דכתיב (בראשית יח) אל נא תעזור מעל עזרך הכא משמע שהשינה היה רוצה להסתלק מעל אברהם וזמפנין (שנח 77 קס.) משמע שלפי שרצה אברהם לילך לקרחת אורחים ולהכניסם אחר להקציה להמתין עד שיכניס אותן דרשין מינה גדולה הנסכת אורחין מהקצלת פני השכינה וקאמר נמי התם צא ורצה שלא כמדת הקציה מדת צער ודס מדת צער ודס אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאצא אלך ואילו בהקציה כתיב אל נא תעזור: **ההוא דאתא לשוובה ללא.** ומימה דלמריטין צנראשית רבה (פרשה ט) דאין מלאך אחד עושה שתי שליחות ויש לומר דכאן לא עשה מיכאל בשליחות אחת כי אם מעשה אחד שניסר את שרה וכשהלך משם לסדום אז הומלחה שליחות אחרת ודוק במקום אחד אין עושה צ' שליחות וצ"ר (סס) יש שפאלל צא להציל את לוט ורפואת אברהם אינה נזכרת ואפילו צא כמו כן לרפואת אברהם חשיב הכל שליחות אחת דרפואה והללה ענין אחד הוא הקשה הר"ר אלחנן הא משמע ליסגא דקרא ששניהם הילווהו דכתיב (בראשית יט) ויחזיקו האנשים צידו וכתיב וילאוהו וימסוהו מחון לעיר וכתיב צמיה שאמר ליה מלאך צא להפוך את סדום כי לא אוכל לעשות דבר עד צאך שמה ויש לומר ששניהם הולאוהו חוץ לעיר ומיכאל הלך עמו עד נוער וגביראל היה מלווה אותו למהרה למה

ריצה להן. יומר על המנהג דכיון דלא נריך לאתנויי ואתני מזוני יתירי קאמר: הללו הקמח והסולת: **לעמין של עבדים.** חלות עשויות לכסות פי הקדוה לשאוב וזהמת הכזשיל: הללו הצקר והאלן המנוין צוה הפסוק: **לציקי קדירה.** אינו אלא למיין מאלל ששמו ציקי קדירה אשרו"ד צלע"ז: **צנרוים.** תרנגולין: **שאווסין אוסן צעל כרחן.** תוחזין להס מאלל צפיהס צחוקה: **סור.** שור: **דלנא אינס.** שלא עשה מלאכה: **דלנא אינסא.** צגידול אפרוחין: **וגסא.** תרנגולת: **פטניסא.** המפטמת צצית. לשון אחר צטניסא צעלמ כרס: **דמססכא צי עלורי.** צין הגימות ואוכלת החרונים: **דלא מלי פסיה קניא.** שאינה יכולה לפסוע קנה מרוצ שמנה: **קמא קמא דמסא.** ראשון שמגיע לאכול שנגמר צישולו: **לשונות צחדל.** מעדן מלכיס ושכיס הוא: **מאס ה'.** כגון שליס הגיז בעצמו: **יוקח נא מעט מיס.** על ידי שליח: **וכו לשגס.** שלס מתנות שניתנו להס צמדבר על ידי משה ואהרן: **וכו לעמוד ענן.** עומד עליהס תמיד דכתיב (צמדבר יד) וענן עומד עליהס: **לנארה של מריס.** היינו נמי והכית צלור. וצעמוד ענן פליגי: **ורחלו רגליכס והצענו סחס הען.** שלא יכניס ע"ו צמוך ציתו שהעצבים רגליין להסתחוות לאצק רגלייהו והן דמנו לו כעצביים: **כבר ילא ממנו ישמעאל.** הוליא חמה מנרפיקה. להזירית חמה צכח שלא יהו עוצרי דרכים מלויים: **[סמן אמרי.** צאך ישראלן]: **כיון דהוא.** הקדוש צרוך הוא: **דקא אסר.** אברהם את מילתו ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא: היינו דמעיקרא כתיב נצדיס עליו ולצטוף כתיב ויכץ לקראתס: **דיקא נמי.** דמד הוא דלול להפך סדום: קנטרי

ריבה להן ומעשה נמי בר' יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שכור לנו פועלים הלך ופסק להן מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להן כבעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב למימרא דסעודתא דאברהם אבינו עדיפא מדשלמה והכתיב ויהי לחם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמח עשרה בקר בריאים⁶ ועשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויתמור וברבורים אבוסים ואמר גוריון בן אסמיון משמיה דרב הללו לעמילין של טבחים ור' יצחק אמר הללו לציקי קדירה ואמר ר' יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עישה לו בביתה כך מאי מעמא זו סבורה שמא אצלי סועד היום וזו סבורה [שמא] אצלי סועד היום ואילו גבי אברהם כתיב² ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ואמר רב יהודה אמר רב בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה התם תלתא תורי לתלתא גברי הכא לכל ישראל ויהודה שנאמר³ יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים מאי ברבורים אבוסים אמר רב שאובסים אותן בעל כרחן ושמואל אמר שאובסים ועומדים מאליהם ורבי יוחנן אמר מביאין תור ממרעיתו בדלא אנים ותרנגולת מאשפתה בדלא אניסא אמר רבי יוחנן מובחר שבבהמות שור מובחר שבעופות תרנגולת אמר אממור וגתא אוכמתא בי בטניתא דמשתכחא ביני עצרי דלא מציא פסיא קניא ואל הבקר רץ אברהם אמר רב⁶ בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה ואימא חד כדאמרי אינשי ריכך וטב א"כ לכתוב רך טוב מאי וטוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדטוב לדרשה רך נמי לדרשה מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן ברבי הושעיא² ויתן אל הנער ועושה אותך כל חד וחד יתביה לנער חד⁴ ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמיהו ולמה לי תלתא תסגי בחד אמר רב חנן בר רבא כדי להאכילי שלש לשונות בחדל אמר רבי תנחום בר חנילאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמו שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבנו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם⁵ ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב⁶ הגני ממטיר לכם לחם מן השמים⁴ והוא עומד עליהם תחת העץ⁷ הגני עומד לפניך שם על הצור [וגו']⁸ ואברהם הולך עמם לשלחם⁹ ור' הולך לפניהם יומם¹⁰ ויוקח נא מעט מים⁷ והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם זכו לעמוד הענן בשכר יוקח נא מעט מים זכו לבארה של מרים יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי רבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשדתנו שהם משתחוים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל¹¹ וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום מאי כחום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היה של אברהם היה ובא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מגרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאליעור למיפק לברא נפק ולא אישכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעברי נפק איהו חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אשבא היינו דכתיב¹² אל נא תעבור מעל עבדך כיון דהוא דקא אסר ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא היינו דכתיב¹³ וישא עניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזויהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקס הכא מאן ניגהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם וגבריאל אול למהפכה לסדום והא כתיב¹⁴ ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאזל מיכאל בהדיה לשוניה ללוט דיקא נמי [דכתיב]¹⁵ ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב¹⁶ כן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר

6 [ועשרים בקר כ"ז], 7 [לכות דר' נתן פ"ג ע"ש ו"ע], 8 בס"ס נוסף: ומרס,

לעזי רש"י
אשרו"ד [ארשידור"א].
בשר מתובל.

בראשית יח 3 יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים ררב אבלים ושתים ושמחים: מלכים א ד ב כ
4 ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו: בראשית יח ה
5 ורוח נסע מאת ה' והגו שלים מן הים ויש על הפתח כדרך יום בה יקדוך יום בה סביבות הפתח ובאמיתים על פני הארץ:
6 ויאמר ה' אל משה הגני ממטיר לכם לחם מן השמים ויקח העם וילקטו דבר יום ביומו למען אגסנו ויהלך בתורתו אם לא:
7 הגני עמוד לפניך שם על הצור בדרב והבית בצור ויקחו בעמך מים ושתה העם ויעש בן משה לענין וקני שמות יו ו
8 ויקחו ממש האנשים וישקפו על פני אדם ואברהם הלך עמם ולשלחם:
בראשית יח טו
9 ויהיה הלך לפניהם וימם בעמוד ענן ולנחותם הדרך וילכה בעמוד אש ללאירי היום ללכת יומם וילקח: שמות יג כא
10 יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ:
בראשית יח ד
11 וירא אליו ה' באלני ממרא והוא יושב פתח האוהל ביום ההוא:
בראשית יח א
12 ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך:
בראשית יח ג
13 וישא עניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וישתחו ארצה:
בראשית יח ב
14 ויבאו שני המלאכים סדומה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפיים ארצה:
בראשית יח א
15 ויהפך את הערים האל ואת כל הפקר ואת כל ישבי הערים וצמח האדמה:
בראשית יח כה
16 ואתה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו כי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברתי: בראשית יח ה